

УДОСКОНАЛЕННЯ ВІДОБРАЖЕННЯ АМОРТИЗАЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

The suggestions for improving display of amortization in accounting are proposed.

Нові підходи до обліку амортизації основних засобів зумовили необхідність удосконалення первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку для детальнішого відображення інформації про об'єкти основних засобів, оскільки існуючі форми реєстрів не в повному обсязі забезпечують інформацією бухгалтерів з метою нарахування амортизації на основні засоби без здійснення додаткових вибірок і розрахунків.

Розв'язання зазначеної проблеми можливе двома шляхами:

- удосконалення діючих форм документів на поточний момент;
- розробка нових форм документів.

У зв'язку з наявністю на сільськогосподарських підприємствах бланків документів обліку основних засобів, менш затратним є перший спосіб, за яким вдосконалюються існуючі форми документів, тому що підприємствам не потрібно витратити додаткові кошти на придбання нових бланків, а зміни здійснюються бухгалтерами у бланках документів, наявних на підприємстві. Недолік цього підходу полягає у нагромадженні великої кількості інформації в одному документі.

За другим підходом здійснюється розробка нових форм документів з урахуванням усіх вимог, у тому числі запроваджених порядком нарахування амортизації, переоцінки та проведення поліпшення основних засобів. Завдяки цьому бухгалтери отримають документи, в яких міститиметься тільки необхідна їм інформація в повному обсязі, без зайвої деталізації, яка ускладнює їх заповнення та відволікає увагу користувачів.

Зміни в обліку основних засобів вплинули майже на всі реєстри документообороту основних засобів на сільськогосподарських підприємствах через необхідність відображення нової інформації.

У документи для нарахування амортизації за різними методами інформація переноситься з інвентарних карток. Тому відображення в них даних у повному обсязі, необхідних для нарахування амортизації, має першочергове значення.

Удосконалення інвентарної картки пропонується здійснити із застосуванням до неї одного з трьох додатків в залежності від обраного методу нарахування амортизації.

З метою уніфікацію обліку нарахування амортизації пропонуємо в додатках до інвентарних карток здійснювати розрахунок нарахування амортизації за кожним із методом.

Облікова політика підприємства передбачає метод нарахування амортизації по кожному об'єкту основних засобів обирається один із трьох методів амортизації: прямолінійний метод, метод прискореного зменшення залишкової вартості та виробничий метод.

В залежності від обраного методу до інвентарної картки прикладається додаток "Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом", або "Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних за прискореним методом зменшення залишкової вартості", чи "Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за виробничим методом" [2].

З реформуванням бухгалтерського обліку виник ряд питань, які на теперішній час не мають остаточного вирішення. Одним із таких питань є відсутність у національних стандартах бухгалтерського обліку методики перерахунку амортизації у разі зміни вартості основного засобу внаслідок його переоцінки.

Особливість обліку ліквідації об'єктів соціальної сфери полягає в тому, що при списанні крім зняття з обліку цих об'єктів як основних засобів, зменшується додатковий капітал на суму їхньої залишкової вартості. Звідси з вибуттям об'єктів зменшується вартість основних засобів на суму нарахованого зносу по дебету рахунка 131 "Знос основних засобів" і кредиту рахунка 10 "Основні засоби". Одночасно на суму залишкової вартості об'єктів соціальної сфери відображається зменшення основних засобів і додаткового капіталу за дебетом рахунка 426 "Фонд майна соціальної сфери та загального користування" і кредитом рахунка 10 "Основні засоби".

Після запровадження національних стандартів бухгалтерського обліку порядок обліку нарахування амортизації не передбачав відображення інформації про накопичення і використання коштів амортизаційного фонду, в якій зацікавлені власники. Вони мають знати, за рахунок яких джерел здійснюється оновлення основних засобів, наскільки менеджмент ефективно й раціонально використовує вкладений капітал. В отриманні такої інформації зацікавлені державні органи з метою управління процесом відтворення капіталу на державному рівні. У сукупності це зумовило необхідність удосконалення існуючого порядку обліку амортизації та розкриття у фінансовій звітності інформації про накопичення та використання амортизаційних коштів.

Недолік збільшення амортизаційного фонду одночасно з нарахуванням амортизації без забезпечення надходження грошових коштів можна усунути за двома варіантами: збільшувати амортизаційний фонд після надходження виручки або збільшувати одночасно з нарахуванням амортизації, але з обов'язковим коригуванням у наступному звітному періоді [3, с. 68].

Об'єктами, щодо яких ведеться облік амортизаційних коштів на рахунку 09 "Амортизаційні кошти", є основні засоби та нематеріальні активи. Тому для отримання інформації про накопичену амортизацію, яка нараховуватиметься на основні засоби, необхідно здійснювати додаткову вибірку.

Амортизаційні кошти мають цільове призначення і можуть бути використані в двох напрямках. Перший – придбання нових основних засобів на заміну старих, які вже недоцільно використовувати, або у разі ведення інноваційної діяльності – придбання основних засобів, які ще не ніколи не використовувалися на підприємстві.

Другий напрямок використання амортизаційних коштів пов'язаний з поліпшенням об'єктів основних засобів, тобто з модернізацією, модифікацією, добудовою, дообладнанням, реконструкцією, що приводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта.

Крім амортизаційних коштів для придбання й поліпшення основних засобів може використовуватися прибуток підприємства. А. Риндя пропонує в розділі “Амортизаційна політика” відображати позицію підприємства стосовно того, як буде використано нерозподілений прибуток та амортизаційні кошти для здійснення капітальних вкладень [1, с. 34].

Такий підхід не виправданий з позиції простого відтворення основних засобів. Амортизаційні кошти мають бути використані за своїм цільовим призначенням для забезпечення простого відтворення. Тому не слід передбачати в амортизаційній політиці підприємства норматив розподілу прибутку.

Ведення форми “Звіт про відтворення основних засобів” у примітках до фінансової звітності покращить рівень контролю за цільовим використанням амортизаційних відрахувань і дасть змогу користувачам отримати інформацію про відтворення основних засобів.

Із впровадженням нових методів амортизації постала об'єктивна необхідність у вдосконаленні існуючих форм первинних документів і облікових реєстрів, а також розробці нових реєстрів з нарахування амортизації [4, с. 43]. Тому було розроблено новий реєстр бухгалтерського обліку – “Відомість нарахування амортизації основних засобів за виробничим методом”. Впроваджені зміни у облікових реєстрах суттєво вплинули на розробку та впровадження нової принципової схеми організації обліку амортизації, який базується на методології її нарахування.

Список використаних джерел:

1. Риндя А. У сім'ї рахунків не без 09-го // Податки та бухгалтерський облік. – 2004. – №17 – С. 65–68.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р.
3. Николаева Г.А. Амортизация. – М.: “Издательство ПРИОР”, 2002. –128 с.
4. Губачова О. Обираємо метод нарахування амортизації основних засобів // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. – №11 – С. 42–48.